

По-третє, ані перехід до ринкової економіки, ані демократизація політичного життя, ані утвердження загальнолюдських цінностей у масштабах суспільства неможливі без докорінного перетворення системи освіти в усіх її ланках, оскільки саме вона виступає одним із основних агентів соціалізації особистості. Але механізмів соціалізації, що їх суспільство має запропонувати молоді з метою оптимізації процесу її самовизначення, частково ще не вироблено, а почасти вони просто не спрацьовують.

Література

1. Чигрин В.О. Сільська молодь: досвід комплексного соціологічного аналізу. – Мелітополь: ЗІДМУ-ТДАТА, 2006.
2. Бержанір А. Життєві цінності в уявленнях та оцінках сільської молоді // Соціальні виміри суспільства: Зб. наук. пр. — К.: Ін-т соціології НАН України, 1998. — Вип. 2. — С. 306–310.

Чигрина Н.В.

завідувач відділом бібліотеки
Таврійської державної агротехнічної академії (м. Мелітополь)

ЧИТАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ТА КУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Якщо глянути на великий книжковий світ, то стає очевидним, що увесь цей гігантський механізм – з його письменницькою елітою, видавничою індустрією, поліграфічною промисловістю, книжковою торгівлею, бібліотечною справою, діяльністю багатьох сотень тисяч людей існує заради одного історично важливого соціального феномену, що називається – читанням. Книжки існують задля такого, щоб їх читали. Феномен книги пов'язаний з феноменом слова, власне, книга і є слово.

З появою книги створився „багатогалузовий”, але єдиний соціальний інститут, що об'єднав обидва феномена: книгу і читання, бо читання її створює соціокультурне буття книги, як і мови – не тільки писемної, але й усної. Завдяки читанню книга набуває безсмертя, маючи тільки дату народження, живучи й воскресаючи у кожному новому поколінні.

Книга сама по собі не може виконати свою головну функцію доти, поки вона не буде спожитою, прочитаною людиною. Процес взаємодії між книгою і читачем, споживання друкованих матеріалів та інших аспектів читацької діяльності, є однією з основних проблем соціології читання.

Соціологія читання – одна з галузей соціології культури, що і визначає її специфіку. Вона вивчає таке складне соціокультурне явище як читання у всій його багатогранності через суспільство і у зв'язку з ним. Це наука, яка виявляє і вивчає основні закономірності функціонування соціальних зв'язків в системі „текст – читач – текст”, виявляє і аналізує чинники різних рівнів, які обумовлюють динаміку читання [1, с. 428]. Важливий внесок в соціологію читання зробили такі зарубіжні науковці: Р.Баркер, Р.Есларпі, Я.Мушнявські, Ф.Функе, М.Ковач та інші, українські науковці: Л.Биківський, Д.Балипа, О.Біловіцька, В.Ніконенко, П.Голобуцький, Р.Садова та інші.

Кожен з них по-своєму підходив до аналізу читання, розглядаючи його як складне соціальне та культурне явище, як специфічний вид діяльності, як комунікаційний акт, як потребу, звичку, як спосіб: функціонування тексту, декодування інформації, передачі інтелектуального та емоційного досвіду, як одну із складових мови.

Але узагальнюючи різні, хоч і близькі підходи дослідників, доцільно, слідом за О.М. Семашком уточнити, що соціологія читання визначає та аналізує соціальні, економічні, політичні, культурні та інші чинники, які впливають на читання, вивчає членів суспільства, як споживачів духовної культури, їх інтереси та уподобання, орієнтацію на нову літературу тощо [2, с. 196].

В процесі читання відбувається змістовне сприйняття суб'єктом (читачем) інформації (знань, цінностей, норм та ін.), що міститься у друкованих та писемних (у тому числі в електронному вигляді) текстах. Читання тим самим створює соціокультурне буття книги.

Отже, соціологія читання – вивчає читача як індивіда, що сприймає друкований текст залежно від:

- набутих ним культурно-освітніх мовних навичок;
- соціально-демографічних, етнокультурних та інших чинників, які опосередковано впливають на читацькі інтереси;
- досліджує читацьку поведінку читачів (уявлення читачів про читання, його регулярність, частоту і час, співвідношення джерела інформації про літературу і джерел її отримання, рівень начитаності та розуміння прочитаного).

Література

1. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник – довідник. За ред. В.М.Пічі. – К.-Львів, 2002.
2. Соціологія культури: Навчальний посібник / О.М.Семашко, В.М.Піча, О.І.Погорілий та інші; за ред. О.М.Семашка, В.М.Пічі. – К., 2002.